

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 125/23

Λουξεμβούργο, 13 Ιουλίου 2023

Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-265/22 | Banco Santander (Παραπομπή σε επίσημο δείκτη)

Κυμαινόμενο επιτόκιο στηριζόμενο σε δείκτες αναφοράς για τα ενυπόθηκα δάνεια (IRPH) στην Ισπανία: οι καταναλωτές πρέπει να είναι επαρκώς ενημερωμένοι για τον τρόπο υπολογισμού τέτοιων δεικτών

Στα εθνικά δικαστήρια απόκειται να εξακριβώσουν τη σημασία και την προσβασιμότητα των πληροφοριών οι οποίες προέρχονται από την Τράπεζα της Ισπανίας και αφορούν, αφενός, το επίπεδο των δεικτών αναφοράς σε σχέση με το επιτόκιο της αγοράς και, αφετέρου, την ανάγκη εφαρμογής αρνητικού περιθωρίου προκειμένου να ευθυγραμμισθεί το επιτόκιο με εκείνο της αγοράς

Δύο καταναλωτές συνήψαν με τη δικαιοπάροχο της Banco Santander σύμβαση ενυπόθηκου δανείου με κυμαινόμενο επιτόκιο. Ρήτρα της σύμβασης αυτής προέβλεπε ότι νέο επιτόκιο καθορίζεται ετησίως σε σχέση με ένα «επιτόκιο αναφοράς», ήτοι τον IRPH των πιστωτικών ιδρυμάτων, προσαυξημένο κατά 0,20 εκατοστιαίες μονάδες, ή με ένα «εναλλακτικό επιτόκιο αναφοράς», ήτοι τον IRPH των τραπεζών, προσαυξημένο κατά 0,50 εκατοστιαίες μονάδες¹. Στην εν λόγω ρήτρα διευκρινίζεται επίσης ότι τα δύο αυτά επιτόκια περιγράφονται σε εγκύκλιο της Τράπεζας της Ισπανίας προς τα πιστωτικά ιδρύματα που εκδόθηκε το 1990.

Οι καταναλωτές ζήτησαν από το πρωτοδικείο υπ' αριθ. 17 της Πάλμα ντε Μαγιόρκα (Ισπανία) να αναγνωρισθεί η ακυρότητα της επίμαχης ρήτρας λόγω του καταχρηστικού χαρακτήρα της και να υποχρεωθεί η Banco Santander να αποκαταστήσει τη ζημία που ισχυρίζονται ότι υπέστησαν λόγω της εφαρμογής της.

Θεωρούν ότι η παραπομπή, για την ετήσια αναθεώρηση του επιτοκίου του δανείου, σε ορισμένους IRPH, με ταυτόχρονη πρόβλεψη μικρής προσαύξησής τους, συνιστά παραπλάνηση. Κατά τους καταναλωτές, μια τέτοια παρουσίαση παρακινεί τους υποψήφιους δανειολήπτες να συνάψουν το δάνειο αυτό και όχι ένα άλλο του οποίου το επιτόκιο θα μπορεί να αναθεωρηθεί με αναφορά στο μέσο επιτόκιο της ευρωπαϊκής διατραπεζικής αγοράς (δείκτης Euribor), μολοντί, με σαφώς μεγαλύτερη προσαύξηση, ακόμη και της τάξεως του 2 %, η αναφορά στον δείκτη Euribor θα οδηγούσε στην εφαρμογή μικρότερου αναθεωρημένου επιτοκίου. Τούτο προκύπτει από το γεγονός ότι, αντιθέτως προς τον δείκτη Euribor, οι IRPH υπολογίζονται βάσει επιτοκίων που λαμβάνουν υπόψη τις προμήθειες.

Οι καταναλωτές υποστηρίζουν επιπλέον ότι η ρήτρα είναι άκυρη διότι, εφόσον όριζε ορισμένον IRPH ως επιτόκιο αναφοράς, θα έπρεπε να προβλέπει την εφαρμογή αρνητικού περιθωρίου, όπως απαιτεί μια άλλη εγκύκλιος του

¹ Ο IRPH των πιστωτικών ιδρυμάτων ορίζεται στη σύμβαση ως ο απλός μέσος όρος των μέσων επιτοκίων σταθμισμένων κατά τα κεφάλαια των ενυπόθηκων δανείων διάρκειας τουλάχιστον τριών ετών για την αγορά κατοικίας στην αγοραία τιμή, τα οποία συνήφθησαν ή ανανεώθηκαν από το σύνολο των ιδρυμάτων (ήτοι τις τράπεζες, τα ταμειωτήρια και τις εταιρίες ενυπόθηκων δανείων) κατά τον μήνα στον οποίο παραπέμπει ο δείκτης, λαμβανομένου ως σημείου αναφοράς του τελευταίου από τα μέσα αυτά επιτόκια που δημοσιεύει η Τράπεζα της Ισπανίας στην Επίσημη Εφημερίδα του Ισπανικού Κράτους πριν από την έναρξη κάθε νέας περιόδου επιτοκίου και εντός των τριών ημερολογιακών μηνών που προηγούνται αυτής. Το εναλλακτικό επιτόκιο αναφοράς, το οποίο εφαρμόζεται σε περίπτωση μη δημοσίευσης του επιτοκίου αναφοράς, ορίζεται με ανάλογους όρους.

1994 προς τα πιστωτικά ιδρύματα, και όχι θετικού περιθωρίου.

Η Banco Santander υποστηρίζει μεταξύ άλλων ότι η συγκεκριμένη ρήτρα αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης και ότι είναι κατ' αρχήν νόμιμη, δεδομένου ότι οι IRPH αποτελούν επίσημους και δημόσιους δείκτες, και επομένως προσβάσιμους στους καταναλωτές.

Το ισπανικό δικαστήριο υπογραμμίζει ότι, έστω και εάν το προοίμιο της εγκυκλίου του 1994 δεν έχει κανονιστική ισχύ, εντούτοις αποτελεί ένδειξη περί της ανάγκης, κατά την άποψη της Τράπεζας της Ισπανίας, να συνοδεύεται η εμπορία προϊόντων που περιέχουν αναφορά σε ορισμένον IRPH από την εφαρμογή αρνητικού περιθωρίου. Εκτιμά ότι η έλλειψη ενημέρωσης των δανειοληπτών ως προς το περιεχόμενο του προοιμίου της εγκυκλίου του 1994 και, επομένως, ως προς τα χαρακτηριστικά των IRPH, αλλά και, γενικότερα, ως προς τα αντίστοιχα επίπεδα των IRPH και του επιτοκίου της αγοράς, ενδέχεται να αντιβαίνει στην καλή πίστη και να δημιουργεί ανισορροπία εις βάρος των καταναλωτών, η οποία δικαιολογεί τον χαρακτηρισμό της ρήτρας ως καταχρηστικής. Το ισπανικό δικαστήριο εκτιμά εξάλλου ότι η έλλειψη πληροφοριών σχετικά με το περιεχόμενο του προοιμίου της εγκυκλίου του 1994, σε συνδυασμό με την εφαρμογή θετικού περιθωρίου ελαφρώς μικρότερου από εκείνα που εφαρμόζονται για τα δάνεια των οποίων τα επιτόκια καθορίζονται με αναφορά στον δείκτη Euribor, θα μπορούσε να αποτελεί εμπορικό τέχνασμα, με σκοπό να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι το ύψος των τόκων θα είναι ευνοϊκό. Κατά την άποψή του, η γνωστοποίηση στους υποψήφιους δανειολήπτες της πληροφορίας που περιλαμβάνεται στο εν λόγω προοίμιο θα τους παρείχε τη δυνατότητα να λάβουν τεκμηριωμένη απόφαση. Ως εκ τούτου, ζητεί από το Δικαστήριο να ερμηνεύσει συναφώς την οδηγία σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες ².

Με τη σημερινή απόφασή του, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι **στον εθνικό δικαστή απόκειται να αποφανθεί επί του χαρακτηρισμού συγκεκριμένης συμβατικής ρήτρας βάσει των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως**. Εντούτοις, **το Δικαστήριο** του παράσχει προς τούτο **ενδεικτικά στοιχεία** τα οποία ο εθνικός δικαστής οφείλει να λάβει υπόψη.

Το Δικαστήριο θεωρεί ότι, **προκειμένου να εκτιμηθεί η διαφάνεια και ο ενδεχομένως καταχρηστικός χαρακτήρας της επίμαχης ρήτρας, είναι κρίσιμο το περιεχόμενο των πληροφοριών που περιέχονται στην εγκύκλιο του 1994, όπου γίνεται λόγος για την ανάγκη εφαρμογής επί του δείκτη αναφοράς, λαμβανομένου υπόψη του τρόπου υπολογισμού του, αρνητικού περιθωρίου με σκοπό την ευθυγράμμιση του επιτοκίου με το επιτόκιο της αγοράς. Κρίσιμο είναι επίσης το ζήτημα αν οι πληροφορίες αυτές είναι επαρκώς προσβάσιμες από τον μέσο καταναλωτή**.

Όσον αφορά **την απαίτηση διαφάνειας**, το Δικαστήριο τονίζει ότι, εν προκειμένω, αφενός, ο επίμαχος δείκτης αναφοράς θεσπίσθηκε με την εγκύκλιο του 1990, η οποία δημοσιεύθηκε επισήμως. Αφετέρου, στην επίμαχη ρήτρα διευκρινίζεται ότι ο συγκεκριμένος δείκτης περιγράφεται στο παράρτημα της ανωτέρω εγκυκλίου και ότι αυτή προέρχεται από την Τράπεζα της Ισπανίας. **Εναπόκειται στο ισπανικό δικαστήριο να βεβαιωθεί ότι οι πληροφορίες που παρασχέθηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο ήταν επαρκείς ώστε ο μέσος καταναλωτής, ο οποίος έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως επιμελής και συνετός, να λάβει πράγματι γνώση του τρόπου υπολογισμού του δείκτη αναφοράς**.

Το ισπανικό δικαστήριο θα πρέπει να προσδιορίσει ποια ήταν η σημασία, για τους καταναλωτές, των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στο προοίμιο της εγκυκλίου του 1994, ώστε να μπορέσουν να εκτιμήσουν ορθώς τις οικονομικές συνέπειες της σύναψης της επίμαχης στην κύρια δίκη σύμβασης ενυπόθηκου δανείου. Συγκεκριμένα, οι πληροφορίες αυτές, οι οποίες δεν περιήλθαν σε γνώση τους, φαίνονται να είναι χρήσιμες για τον καταναλωτή εκ του γεγονότος ότι η Τράπεζα της Ισπανίας έκρινε σκόπιμο να επιστήσει την προσοχή των πιστωτικών ιδρυμάτων όσον αφορά το επίπεδο των IRPH σε σχέση με το επιτόκιο της αγοράς και την ανάγκη εφαρμογής αρνητικού περιθωρίου για την ευθυγράμμισή τους με το επιτόκιο αυτό.

---

² Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29).

Το Δικαστήριο τονίζει επίσης ότι, μολονότι οι εν λόγω πληροφορίες δημοσιευθήκαν στην Επίσημη Εφημερίδα του Ισπανικού Κράτους, εντούτοις περιλαμβάνονται στο προοίμιο της εγκυκλίου του 1994, και όχι στην εγκύκλιο του 1990, στην οποία παρέπεμπε η επίμαχη ρήτρα. **Επομένως, εναπόκειται, επίσης, στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει αν η απόκτηση των εν λόγω πληροφοριών προϋπέθετε την ανάληψη ενεργειών οι οποίες, ως εμπόμπουσες ήδη στο πεδίο της νομικής έρευνας, δεν μπορούσαν ευλόγως να αναμένονται από τον μέσο καταναλωτή.**

Όσον αφορά τον **ενδεχομένως καταχρηστικό χαρακτήρα της επίμαχης ρήτρας, η Banco Santander θα πρέπει κατ' αρχάς να αποδείξει ότι, όπως ισχυρίζεται, η εν λόγω ρήτρα αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης.** Εάν τούτο δεν συμβαίνει, το εθνικό δικαστήριο θα πρέπει να εκτιμήσει, πρώτον, **την ενδεχόμενη παράβαση της απαίτησης καλής πίστης** και, δεύτερον, **την ύπαρξη ενδεχόμενης σημαντικής ανισορροπίας εις βάρος του καταναλωτή,** αναλύοντας τα στοιχεία της σύμβασης και λαμβάνοντας υπόψη τις ενδείξεις τις οποίες έχει παράσχει το Δικαστήριο με τη νομολογία του.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Ευαγγελία Λύκου ☎ (+352) 4303 2077

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106

Ακολουθήστε μας!

